

**YHTEENVETO KAUPUNGINHALLITUKSEN 13.6.2005 EDELLYTTÄMISTÄ AAMU- JA
ILTAPÄIVÄTOIMINNAN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVISTA SELVITYKSISTÄ SEKÄ ESITYS
ASIAKASMAKSUPERUSTEIDEN YHTENÄISTÄMISESTÄ SYKSYSTÄ 2006 LÄHTIEN**

Sisällysluettelo

- 1. Taustaa**
- 2. Selvityksien tulokset ja toimenpide-ehdotukset**
 - 2.1 Toiminnan organisointi**
 - 2.2 Toiminnan sisällön laatukriteerit**
 - 2.3 Asiakasmaksujen perusteiden yhtenäistäminen**
 - 2.4 Ryhmätoiminnan tarpeen määrä ja edellytykset alueellisesti riittävälle toiminnalle**
- Liite 1: Palvelutason alueellinen kartoitus syksyllä 2005**
- Liite 2: Selvityksiin liittyvien ehdotusten kustannusvaikutukset yhteensä**

1. TAUSTAA

1.1. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen Helsingissä lukuvuonna 2005-2006

Helsingin kaupungin järjestämässä ohjatussa iltapäivätoiminnassa on tällä hetkellä kaikkiaan 8 200 peruskoulun 1. ja 2. vuosiluokan oppilasta sekä muiden peruskoulun vuosiluokkien erityisoppilasta eli 63 % kaikista em. lapsista. Heistä 6 000 on tilastoitu perusopetuslain mukaiseen toimintaan osallistuviksi ja 2 200 on leikkipuistojen avoimessa toiminnassa. Helsingissä toiminnasta 70 % on kaupungin itse järjestämää ja 30 % kaupungin avustamaa toimintaa. Vantaalla kaupunki järjestää toiminnasta itse ainoastaan 5 %. Espoossa kaupunki ei järjestä itse toimintaa lainkaan.

Perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan vuosimenot ovat tällä hetkellä hieman alle 11 miljoonaa euroa, josta avustuksien osuus on noin 1,3 miljoonaa euroa. Vuositulot ovat puolestaan noin 5,4 miljoonaa euroa. Tuloja kertyy valtionosuuksista noin 3,7 miljoonaa euroa ja asiakasmaksuista noin 1,7 miljoonaa euroa.

Helsingin kaupunki ei järjestä tällä hetkellä perusopetuslain mukaista aamutoimintaa (khs 26.4.2004 § 583).

1.2. Kaupunginhallituksen toimeksiannot

Kaupunginhallitus päätti 26.4.2004 (§ 583) kehottaa opetuslautakuntaa, nuorisolautakuntaa ja sosiaalilautakuntaa yhteistyössä keskenään mm. selvittämään iltapäivätoiminnan järjestämisvastuun mahdollinen siirtäminen yhden hallintokunnan alaisuuteen. Lisäksi opetustoimen vuoden 2005 talousarvioon kirjattiin seuraava tavoite: "Selkiytetään aamu- ja iltapäivätoiminnan organisaatio tammikuun 2005 lopussa valmistuvan hallintokuntien yhteisen selvityksen pohjalta".

Selvitys käsiteltiin opetus-, sosiaali- ja nuorisolautakunnissa helmikuussa 2005. Selvityksen mukaan toimintaa koordinoivana hallintokuntana tulisi jatkossakin toimia opetustoimi. Helsingin kaupungin järjestämä ja avustama toiminta tulisi keskittää opetustoimen alaisuuteen lukuun ottamatta sosiaaliviraston itse järjestämää toimintaa. Opetustoimen alaisuuteen esitettiin näin ollen siirrettäväksi nuorisotoimen nykyisin järjestämä toiminta ja sen edellyttämät resurssit sekä sosiaalitoimen määrärahoissa tällä hetkellä olevat avustusmäärärahat ja avustuksien käsittelyn edellyttämät resurssit. Toimintaperiaatteet vahvistettaisiin jatkossa opetus- ja sosiaalitoimen yhteistyönä valmistelemassa toimintasuunnitelmassa. Lukuvuoden 2005 -2006 loppuun toimitaan nykyisen 31.7.2006 asti voimassa olevan toimintasuunnitelman mukaan.

Kaupunginhallitus päätti 13.6.2005 (842§), että toiminnan organisointi toteutetaan tässä vaiheessa edellä mainitun selvityksen mukaisesti. Selvityksessä esitetyt

resurssien siirrot sosiaali- ja nuorisotoimelta opetustoimelle on myös huomioitu kaupunginhallituksen ehdotuksessa vuoden 2006 talousarvioksi.

Lisäksi kaupunginhallitus kehotti 13.6.2005 opetuslautakuntaa yhteistyössä sosiaalilautakunnan kanssa selvittämään vuoden 2005 loppuun mennessä uuden toimintasuunnitelman valmistelun yhteydessä toiminnan sisällön laatukriteerit, ryhmätoiminnan tarpeen määrän, edellytykset alueellisesti riittävälle toiminnalle ja näihin toimintoihin tarvittavat lisäresurssit. Lisäksi lautakuntaa kehoitettiin valmistelemaan selvitysten pohjalta organisaatioehdotus niin, että opetustoimella on koordinoitavastuu kaikesta kaupungissa toteutettavasta koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta ja järjestämistä vastuu mahdollisuuksien mukaan kaikesta kaupungin omasta aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

Lisäksi kaupunginhallitus päätti 26.4.2004 (§ 583) mm. kehottaa opetus-, nuoriso- ja sosiaalilautakuntaa yhteistyössä keskenään ryhtymään toimenpiteisiin ryhmämuotoisen toiminnan asiakasmaksujen perusteiden yhtenäistämiseksi viimeistään vuoden 2006 syyslukukauden alusta lukien.

2. SELVITYKSIEN TULOKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

2.1. Toiminnan organisointi

Kaupunginhallitus päätti keväällä 2005, että toiminta organisoidaan toistaiseksi opetus-, sosiaali- ja nuorisolautakuntien tekemän esityksen mukaan siten, että toiminnan koordinaatiovastuu on opetustoimella ja toiminnan järjestämistä vastuu siirtyy vuoden 2006 alusta lukien opetustoimelle pois lukien sosiaalitoimen itse järjestämä toiminta. Järjestämistä vastuulla tarkoitetaan tässä sitä, että hallintokunnalla on vastuu toiminnan järjestämisestä sekä järjestämisen edellyttämien resurssien varaamisesta talousarvioonsa. Sosiaalivirastolla on näin ollen tämän vuoden loppuun saakka vastuu ja resurssit toiminnan järjestämiseen leikkipuistoissa, päiväkodeissa sekä päivähoitona. Lisäksi sosiaalivirastolla on kehitysvammaisten kerhoja ja tämän vuoden loppuun asti järjestöjen avustamiseen varatut määrärahat, jotka siirtyvät vuoden 2006 alusta opetustoimelle. Tehtyjen selvitysten pohjalta opetus- ja sosiaalitoimen yhteinen näkemys on, että järjestämistä vastuissa ei tulisi tehdä muita muutoksia vuoden 2006 aikana.

Uutta toimintasuunnitelmaa on valmisteltu toiminnan organisoinnin osalta kaupunginhallituksen edellyttämällä tavalla siten, että opetustoimella on koordinoitavastuu kaikesta ja järjestämistä vastuu mahdollisuuksien mukaan kaikesta kaupungissa toteutettavasta koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

Keväällä tehdyn organisaatioselvityksen ja syksyllä tehtyjen lisäselvitysten pohjalta opetus- ja sosiaalitoimi esittävät, että opetustoimella on koordinaatiovastuu kaikesta perusopetuslain mukaisesta toiminnasta ja vuoden 2009 syksyyn mennessä järjestämistä vastuu kaikesta perusopetuslain mukaisesta toiminnasta pois lukien leikkipuistoissa järjestettävä

perusopetuslain mukainen toiminta sekä sosiaaliviraston kehitysvammaisten kerhot ja avoin leikkipuistotoiminta, joiden osalta järjestämismvastuu säilyy edelleen sosiaalitoimella.

Esitys tarkoittaisi käytännössä sitä, että opetustoimelle siirretään sosiaalitoimelta asteittain vuosien 2007 - 2009 aikana päivähoiton kerhot resursseineen, lukuun ottamatta kehitysvammaisten kerhotoimintaa. Näissä kerhoissa on tällä hetkellä lapsia noin 370. Toiminnan siirtäminen aloitetaan toimipisteistä jotka sijaitsevat samassa korttelitalossa koulun yhteydessä. Siirto huomioidaan opetus- ja sosiaalitoimen talousarvioehdotuksissa 2007 ja taloussuunnitelmaehdotuksessa vuosille 2007 - 2009.

Sosiaaliviraston vastuulla olevien kehitysvammaisten kerhojen tilanne selvitetään tarkemmin opetustoimen yhteistyönä vuoden 2006 aikana. Selvitystyön lähtökohdina ovat valtionvallan mahdolliset uudet lainsäädännölliset tulkinnat kehitysvammaisten oppilaiden iltapäivähoidon järjestämismvastuista vuoden 2006 aikana.

Kuten opetus-, sosiaali- ja nuorisotoimen yhteistyönä viime keväänä tehdyssä selvityksessä on todettu, leikkipuistoissa tapahtuva avoin ja perusopetuslain mukainen toiminta tulisi säilyttää jatkossakin sosiaalitoimen vastuulla. Leikkipuistoissa on keskimäärin kolme työntekijää, jotka vastaavat koululaisten iltapäivätoiminnan lisäksi myös leikkipuiston toiminta-ajatuksen mukaisesti lapsiperheiden varhaisesta tuesta sekä kaikkien lasten avoimesta leikkitoiminnasta. Leikkipuiston henkilöstöä ei ole mahdollista jakaa kahden hallintokunnan alaisuuteen yksittäisen toiminnan osalta.

Perusopetuslain mukaiseen toimintaan ei syksystä 2006 lukien tilastoida sosiaaliviraston päivähoitona järjestämää koululaisten iltapäivätoimintaa, johon osallistuu tänä syksynä noin 50 lasta. Päivähoitossa osapäivähoitona ja perhepäivähoitona järjestetty toiminta on päivähoiton vastuualueen toimintaa ja siitä perittävät asiakasmaksut perustuvat päivähoiton maksuperusteisiin. Toiminta toteutetaan päivähoitolain mukaisesti.

Opetusviraston koordinoituvuudesta vastaavat koulujen 110 yhdysopettajaa. Perusopetuslain mukaisen toiminnan tehokas koordinointi tarvitsee jatkossa keskitetympää alueellista koordinoitumallia. Alueellisen koordinaation kehittäminen käynnistetään syksyllä 2006 vuoden 2006 talousarvioehdotuksen mahdollistamissa puitteissa koillisen ja idän suurpiireissä ja sitä jatketaan vaiheittain siten, että syksyllä 2009 aluekoordinaatiomalli on käytössä kaikissa suurpiireissä. Aluekoordinaattorin tehtävänä on vahvistaa alueellisista tarpeista lähtevää yhteissuunnittelua muiden hallintokuntien, kolmannen sektorin ja alueen asukkaiden välillä.

Tehokas koordinaation toteutuminen edellyttää, että jokainen palvelun tuottaja vastaa edelleen oman palvelun johtamisesta ja yhteisten ohjeistusten noudattamisesta.

Esityksen kustannusvaikutukset:

Esitetyllä organisaatiotarkistuksella ei ole kaupungille kustannusvaikutuksia, koska järjestämisvastuun siirrot sosiaalitoimelta opetustoimelle esitetään tehtäväksi resurssineen. Myös koordinoinnin kehittäminen on tarkoitus käynnistää kaupunginhallituksen esittämän vuoden 2006 talousarvion puitteissa, eikä siihen esitetä lisärahoitusta.

2.2. Toiminnan sisällön laatuksiteerit

Parhaillaan valmistellaan opetushallituksen toimeksiannosta perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan valtakunnallisia laatuksiteerejä ja arviointimenetelmiä. Myös Helsingin opetustoimella on edustajat kriteeristöä valmistelevassa työryhmässä. Valtakunnalliset kriteerit ovat suunnitelmien mukaan käytettävissä noin vuoden kuluttua eli lukuvuoden 2007 - 2008 toimintasuunnitelmaa laadittaessa. Nyt valmisteltavan lukuvuoden 2006 - 2007 toimintasuunnitelman laatuksiteeristö on tarkoituksienmukaisinta laatia perusopetuslain, nykyisen toimintasuunnitelman ja ensimmäisen toimintavuoden kokemusten pohjalta.

Helsingin kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan nykyiseen toimintasuunnitelmaan on kirjattu perusopetuslain 48 a § esitetyt keskeisiä toiminnan laatuksiteereitä. Niitä ovat:

- turvallinen ja toimintaan soveltuva toimintaympäristö
- tapaturmavakuutus
- välipala
- riittävä, ammattitaitoinen ja tehtävään soveltuva henkilöstö vastaa ryhmän toiminnasta
- monipuoliset mahdollisuudet ohjattuun ja virkistävään toimintaan
- mahdollisuus lepoon ja itsekseen oloon rauhallisessa ympäristössä
- yhteistyön toteutuminen kodin ja koulun kanssa

Lisäksi Helsingin kaupungin toimintasuunnitelmaan on lisätty vaatimus, että toiminta alkaa välittömästi oppilaan koulutyön päätyttyä.

Helsingin kaupungin voimassa olevassa toimintasuunnitelmassa esitetyt laatuksiteerit ovat opetus- ja sosiaalitoimen mielestä hyvä perusta myös uuden toimintasuunnitelman laatuksiteereiksi. Kriteerien soveltamista käytäntöön tulee kuitenkin joiltain osin täsmentää ja yhtenäistää eri toimintamuotojen välillä ensimmäisen toimintavuoden kokemusten ja saadun asiakaspalautteen pohjalta.

Ensimmäisenä toimintavuonna 2005 - 2006 noudatettu käytäntö, että perusopetuslain mukaiseksi toiminnaksi on luokiteltu osa myös leikkipuistoissa tapahtuvasta avoimesta leikkitoiminnasta on osoittautunut ongelmalliseksi. Perusopetuslaissa toiminnalle asetetut yleiset laatukriteerit eivät ole opetus- ja sosiaaliviraston asiantuntijoiden mukaan riittävässä määrin täyttyneet kaikissa leikkipuistoissa. Palvelun laatuun vaikuttavat tekijät, kuten ryhmäkoosta ovat myös vaihdelleet toimintatavasta ja järjestäjästä riippuen.

Opetus- ja sosiaalitoimi esittävät, että syksystä 2006 lähtien Helsingin kaupungin järjestämän perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan tulee olla laadullisesti samantasoista riippumatta järjestämistavasta ja siitä, tuottaako palvelun kaupunki itse vai hankitaanko palvelu avustamalla kaupungin ulkopuolista palveluntuottajaa. Laatukriteerit määritellään toimintasuunnitelmassa, jonka hyväksyvät opetus- ja sosiaalilautakunta. Laatukriteereihin sisältyy henkilöstömitoitus.

Kaupungin itse järjestämässä toiminnassa esitys tarkoittaa, että leikkipuistoissa järjestettävä toimintaa tarkastellaan asetettujen laatukriteerien valossa uudelleen. Toiminta määritellään ja tilastoidaan syksystä 2006 lähtien perusopetuslain mukaiseksi toiminnaksi vain siltä osin, kun toiminnan laatutaso vastaa kaupungin järjestämän muun toiminnan laatutasoa tai taso pystytään nostamaan muun toiminnan tasoa vastaavaksi. Käytännössä edellä esitetty linjaus tarkoittaa sitä, että perusopetuslain mukaiseksi toiminnaksi tilastoitavan toiminnan tarjonta leikkipuistoissa vähenee nykyisestä noin 2 500 paikasta merkittävästi, sosiaaliviraston alustavien arvioiden mukaan yli 2 000 paikalla, jotka määriteltäisiin ja tilastoitaisiin jatkossa koululaisten avoimeksi toiminnaksi. Avoimessa iltapäivätoiminnassa on jatkossakin mahdollisuus maksulliseen välipalaan ja se kohdennetaan samalle ikäryhmälle kuin perusopetuslain mukainen toiminta, eli 1. – 2. – luokkalaisille ja erityisoppilaille. Perheet voivat ilmoittaa lapsensa maksulliseen välipalaan samanaikaisesti kuin haetaan perusopetuslain mukaiseen iltapäivätoimintaan lukuvuodeksi 2006-2007. Sosiaalitoimi esittää, että leikkipuistojen avoimessa toiminnassa tarjottavan välipalan hinta on 30 euroa kuukaudessa. Sosiaaliviraston arvion mukaan leikkipuistojen koululaisten iltapäivätoiminnan määrittelyn muutos ei aiheuta merkittävää painetta muihin perusopetuslain mukaisiin toimintoihin, koska valtaosa perheistä ja lapsista on valinnut tietoisesti leikkipuistotoiminnan sen sisältöisenä kuin mitä se tulee jatkumaan määrittelymuutoksen jälkeenkin.

Esityksen kustannusvaikutukset:

Leikkipuistojen koululaisten iltapäivätoiminnan selkeämpi määrittely ja tilastointi jatkossa pääosin muuksi kuin perusopetuslain mukaiseksi toiminnaksi vähentää kaupungin valtionosuustuloja arviolta noin 1,3 miljoonalla eurolla vuodessa.

2.3. Asiakasmaksujen perusteiden yhtenäistäminen

Perusopetuslain mukaan asiakkaalta perittävä kuukausimaksu saa olla enintään 60 euroa keskimäärin kolmen tunnin päivittäisestä toiminnasta. Kolmen tunnin ylittävän tarjonnan maksua ei ole laissa rajoitettu.

Kaupunginhallituksen 26.4.2004 (§ 583) hyväksymissä syksyyn 2006 voimassa olevissa perusopetuslain mukaisen toiminnan asiakasmaksuissa alin kuukausimaksu on leikkipuistoissa järjestettävän toiminnan 32 euroa. Kaupungin itse järjestämässä toiminnassa ylin kuukausimaksu on sosiaalitoimen päivähoidon kerhoissa perittävä 80 euroa. Kaupungin avustaman järjestöjen toiminnan kuukausimaksuja ei ole rajoitettu, jos toimintaa järjestetään yli kolme tuntia päivässä. Järjestöjen toiminnassa ylin kuukausimaksu on tällä hetkellä 160 euroa. Kuukausimaksu on lisäksi ollut käytännössä sama riippumatta siitä, kuinka monta tuntia päivässä lapsi on osallistunut toimintaan. Kaupungin asiakasmaksutulot ovat nykyisellä hinnoittelulla noin 1,7 miljoonaa euroa vuodessa. Avustettavassa toiminnassa asiakasmaksut on huomioitu avustuksen määrissä ja palvelun tuottajat perivät asiakasmaksut itse.

Koska palvelujen järjestämisessä on edellä esitetty noudatettavaksi jatkossa samoja laatukriteereitä tuottamistavasta riippumatta, myös palvelujen hinnan tulee olla asiakkaalle sama. Lisäksi asiakkaille tulisi tarjota mahdollisuus valita aidosti kolmen tunnin palvelun ja nyt tarjottavan keskimäärin 4-5 tunnin päivittäisen palvelun rinnalla. Leikkipuistoissa nyt perusopetuslain mukaiseksi toiminnaksi määritelty välipalallinen toiminta määriteltäisiin kohdassa 2.2. esitetyllä tavalla syksystä 2006 lähtien pääosin avoimeksi toiminnaksi, jota edellä esitetty hinnoitteluperiaate ei koskisi. Leikkipuistojen välipalan sisältävä avoimen toiminnan asiakasmaksu tulisi säilyttää nykyisellä tasollaan, jotta pystytään kattamaan välipalan tarjoamisesta syntyvät kustannukset.

Opetus- ja sosiaalitoimi esittävät perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan asiakasmaksuksi syksystä 2006 lähtien 60 euroa kolmen tunnin ja 100 euroa 4- 5 tunnin päivittäisestä palvelusta. Asiakas voi hakea asiakasmaksun maksamiseen toimeentulotukea tai asiakasmaksusta voidaan myöntää vapautus harkinnanvaraisesti muiden erityisen painavien syiden perusteella.

Esitetty asiakasmaksu vastaa tasoltaan Espoon ja Vantaan hinnoittelua. Se vastaa myös tämän hetkistä järjestöjen tuottamien palveluiden keskihintaa ja turvaa siten kaupungin mahdollisuudet hankkia palveluita kolmannelta sektorilta. Mikäli asiakasmaksu määritellään edellä esitettyä pienemmäksi, edellyttää tämä vastaavasti avustusmäärärahojen nostamista. Asiakasmaksun laskeminen esimerkiksi 10 eurolla edellä esitetystä edellyttäisi avustusmäärärahojen nostamista vastaavasti arviolta 150 000 eurolla.

Järjestöille, seurakunnille ja muille mahdollisille palvelun tuottajille maksettavissa avustuksissa on jatkossa huomioitava maksuvapautuksista sekä edullisemmasta kolmen tunnin palvelusta johtuvat asiakasmaksujen menetykset. Espoossa asiakkaista noin 40 % on valinnut tänä syksynä lyhyemmän kolmen tunnin palvelun, millä perusteella on arvioitu seuraavat kustannusvaikutukset.

Esityksen kustannusvaikutukset:

Kaupungin nettokustannukset laskevat noin 0,1 miljoonalla eurolla vuodessa. Asiakasmaksujen yhdenmukaistaminen esitetylle tasolle lisää kaupungin asiakasmaksutuloja arviolta 0,5 miljoonalla eurolla vuodessa. Vastaavasti opetustoimen talousarvioon varattavia avustuspääasuntoja tulisi nostaa vuoden 2006 talousarviossa arviolta 170 000 eurolla ja vuosien 2007- 2008 taloussuunnitelmissa arviolta 0,4 miljoonalla eurolla, jotta avustuksissa pystytään huomioimaan lyhyemmän toiminta-ajan valitsevat ja maksuvapautuksen saavat asiakkaat.

2.4. Ryhmätoiminnan tarpeen määrä ja edellytykset alueellisesti riittävälle toiminnalle

Opetuslautakunta totesi kaupunginhallitukselle 26.4.2005 antamassaan lausunnossa, että tarkkaa tietoa perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan alueellisesta tarpeesta saadaan keväällä ensimmäistä kertaa toteutetun keskitetyn haun perusteella. Hausta saatujen tilastotietojen sekä alueellisen väestöpohjan perusteella opetusvirasto on laatinut syksyllä palvelutason alueellisen kartoituksen erikseen suomenkielisistä ja erikseen ruotsinkielisistä palveluista. Yhteenveto tarkastelusta on liitteessä 1.

Kaupungin järjestämään ohjattuun iltapäivätoimintaan osallistuu lukuvuonna 2005 - 2006 Helsingissä kaikkiaan 8 200 ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilasta ja muiden vuosiluokkien erityisoppilasta eli 63 % koko kohderyhmästä. Perusopetuslain mukaiseen toimintaan osallistuu 46 % ja leikkipuistojen avoimeen toimintaan 17 % kohderyhmästä. Kohdassa kaksi esitetyllä leikkipuistoissa tapahtuvan iltapäivätoiminnan määrittelyn ja tilastoinnin muutoksella ei ole sinällään vaikutusta toiminnan kokonaistarjontaan, joka siis säilyisi nykyisellä 63 % kattavuustasolla. Muutos tarkoittaisi kuitenkin sitä, että perusopetuslain mukaiseksi toiminnaksi määriteltävän toiminnan kattavuus laskisi edellä todetusta 46 %:sta lähelle valtakunnallista keskiarvoa, joka on tällä hetkellä 28 %. Avoimen toiminnan kattavuus puolestaan nousisi noin 33 %:een. Toisaalta 7-8-vuotiaiden lasten määrän laskee vuoteen 2010 mennessä väestöennusteiden mukaan noin 1 300:lla, minkä vuoksi tarjonnan kattavuus nousee merkittävästi vaikka tarjonta säilytettäisiin nykyisellä tasollaan.

Viime kevään haun perusteella nykyinen perusopetuslain mukaisen toiminnan tarjonta vastaa nykyisellään käytännössä määrällisesti kysyntää. Suomenkielisessä

toiminnassa 99,8 % ja ruotsinkielisessä toiminnassa 100 % hakeneista sai viime kevään haussa paikan. Hakemuksista hylättiin ainoastaan 77 kappaletta.

Perusopetuslain mukaiseen toimintaan osallistuvien määrä suhteessa kohderyhmän kokoon sen sijaan vaihtelee suurpiireittäin. Vähiten osallistujia suhteessa kohderyhmään on itäisessä ja koillisessa suurpiirissä.

Selvityksen perusteella opetus- ja sosiaalitoimi katsovat, että alueellista tarjontaa tulisi lähivuosina tasapainottaa ja monipuolistaa lisäämällä perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan tarjontaa itäisessä ja koillisessa suurpiirissä. Lisätarjonta tulisi pyrkiä järjestämään ensisijaisesti avustettavana toimintana, jonka osuus Helsingin kaupungin järjestämässä iltapäivätoiminnassa on selvästi pienempi kuin Espoossa ja Vantaalla.

Opetustoimi on kartoittanut alueellisen tarjonnan sekä oman toimintansa että avustettavan toiminnan osalta. Uusia ryhmiä pyritään sijoittamaan kaikkiaan neljään koillisen ja itäisen suurpiirin kouluista. Kahdessa ryhmässä järjestäjäksi pyritäisiin saamaan kaupungin ulkopuolinen järjestäjä. Ryhmien toiminta on mahdollista käynnistää aikaisintaan syksystä 2006 sillä edellytyksellä, että opetustoimen vuoden 2006 talousarvioon ja vuosien 2007- 2008 taloussuunnitelmaan lisätään tähän tarvittavat määrärahat. Tarvittavat määrärahat ovat vuonna 2006 noin 60 000 euroa ja vuosina 2007 -2008 noin 140 000 euroa vuodessa.

Sosiaaliviraston arvion mukaan leikkipuistoissa voidaan järjestää muun toiminnan kanssa samoilla laatuksiteereillä tapahtuvaa perusopetuslain mukaista toimintaa noin 5-6 leikkipuistossa eli noin 100 -150 lapselle. Toiminnan muutoksesta ei aiheudu lisäkustannuksia leikkipuistotoiminnan kokonaisuudessa. Myös leikkipuistojen perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan tarjonnassa pyritään mahdollisuuksien mukaan painottamaan itäistä ja koillista suurpiiriä.

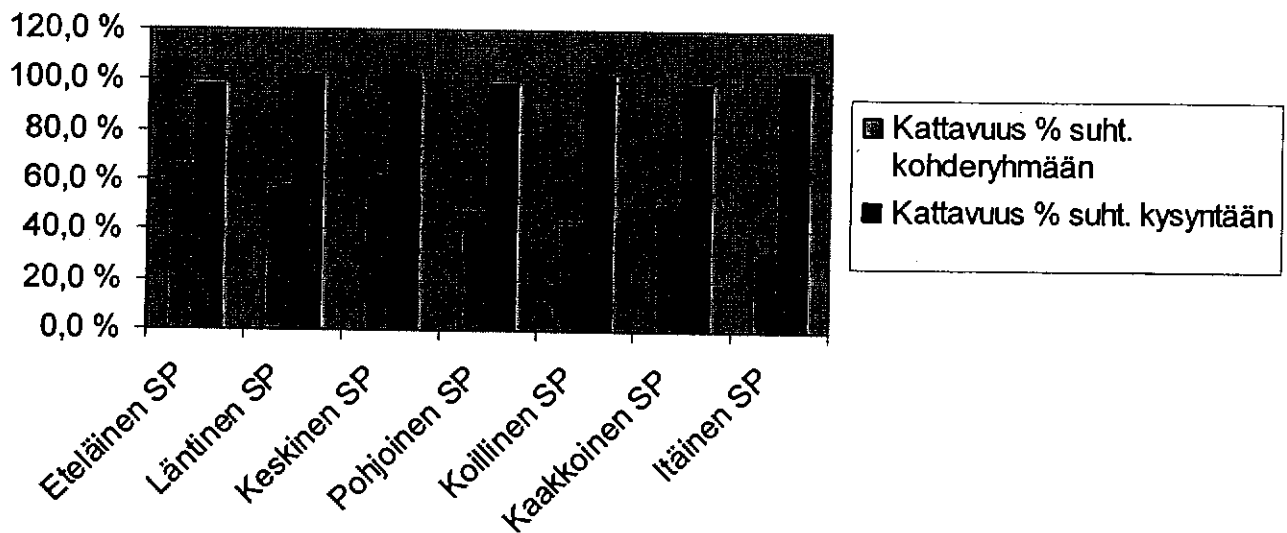
Kustannusvaikutukset:

Neljän uuden perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan ryhmän perustaminen syksystä 2006 edellyttää opetustoimen vuoden 2006 määrärahoihin 60 000 euron (josta 18 000 avustuksiin) ja vuosien 2007-2008 määrärahoihin 140 000 euron (josta 40 000 euroa avustuksiin) lisäyksiä. Vastaavasti kaupungin valtionosuus- ja asiakasmaksutulot kasvaisivat noin 25 000 eurolla vuonna 2006 ja noin 60 000 eurolla vuosina 2007-2008.

Liite 1: Perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan tarjonnan kattavuus Helsingissä lukuvuonna 2005–2006

Suomenkielisen toiminnan kattavuus

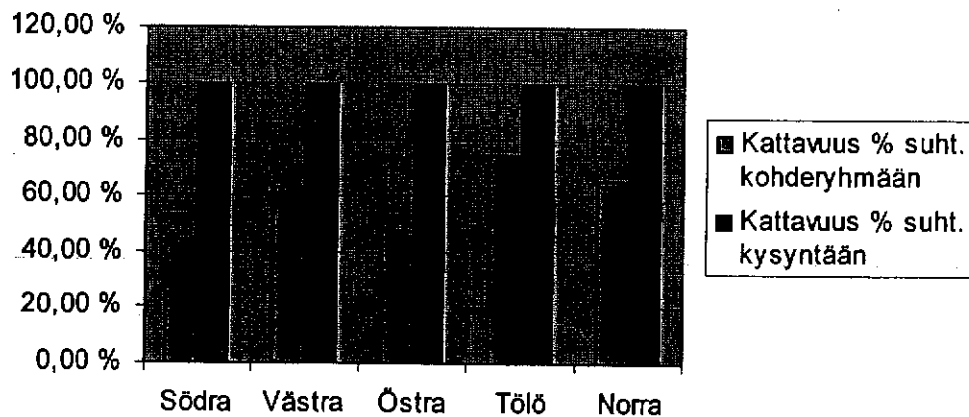
Suomenkielisten 7-8 vuotiaiden oppilaiden sekä 9-15 vuotiaiden erityisoppilaiden perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan paikkojen kattavuus suhteessa kohderyhmään ja kattavuus suhteessa kysyntään suurpiireittäin lukuvuonna 2005–2006. Kysyntänä on käytetty tilastoitujen myönteisten ja kielteisten päätösten määriä. Kohderyhmään on laskettu kuuluvaksi kaikki 7-8 vuotiaat oppilaat ja tämän lisäksi erityisoppilaiden prosentuaalinen osuus 9-15 vuotiaiden oppilaiden määrästä.

Lukuvuonna 2005–2006 lakisääteiseen iltapäivätoimintaan hakeneista suomenkielisistä oppilaista 98,7 % sai paikan.

Ruotsinkielisen toiminnan kattavuus

Ruotsinkielisten 7-8 vuotiaiden oppilaiden sekä 9-15 vuotiaiden erityisoppilaiden iltapäivätoiminnan paikkojen kattavuus suhteessa kohderyhmään ja kattavuus suhteessa kysyntään suurpiireittäin lukuvuonna 2005–2006. Kysyntänä käytetty samoin kuin edellä myönteisten ja kielteisten toimintaanottopäätösten määrää.

Vuonna 2005 lakisääteiseen iltapäivätoimintaan hakeneista ruotsinkielisistä 100 % sai paikan.

Liite 2: Selvitykseen sisältyvien ehdotusten kustannusvaikutukset yhteensä

Kustannukset arvioitu vuositason kustannuksina.

	Tulot	Menot	Nettomenot
2.1 Toiminnan organisoinnin tarkistukset	0	0	0
2.2 Leikkipuistotoimintaan liittyvä uudelleenmäärittely	-1 300 000	0	1 300 000
2.3 Asiaksmaksuperusteiden yhtenäistäminen	500 000	400 000	-100 000
Kustannusvaikutukset yhteensä	-800 000	400 000	1 200 000

OPETUSLAUTAKUNNAN 29.11.2005 EDELLYTTÄMÄT LISÄSELVITYKSET PERUSOPETUSLAIN MUKAINEN ILTAPÄIVÄTOIMINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Tekstissä viitataan selvitykseen, jolla tarkoitetaan liitteenä yksi olevaa kaupunginhallituksen edellyttämien selvitysten yhteenvetoa.

1. KYSYNNÄN JA TARJONNAN TASAPAINO

Kevään 2005 yhteishaun hakuajan puitteissa tuli hakemuksia noin 6 100 kpl. Hakemuksista 77 hylättiin. Hylkäämisen perusteina oli pääsääntöisesti se, ettei paikkaa hakenut lapsi kuulunut toiminnan kohderyhmään (1 – 2 – luokkalainen tai erityisoppilas) tai hakemusta ei voitu käsitellä sen puutteellisten tietojen vuoksi. Huoltajia oli pyydetty täydentämään hakemusta puuttuvilta kohdilta heidän sitä kuitenkaan tekemättä.

Kuten opetus- ja sosiaaliviraston laatimassa selvityksessä todetaan, lukuvuonna 2005 - 2006 lakisääteiseen iltapäivätoimintaa hakeneista suomenkielisistä oppilaista 98,7 % ja ruotsinkielisistä 100 % sai paikan. Kuluvan lukuvuoden loppuun asti voimassa olevan toimintasuunnitelman ryhmäkokosuositusten ja resurssimääritysten mukaisesti ryhmiin olisi voinut sijoittaa enemmänkin lapsia, jos hakijoita olisi ollut enemmän.

Opetustoimi on kartoittanut alueellisen tarjonnan sekä oman toimintansa että avustettavan toiminnan osalta. Selvityksen perusteella alueellista tarjontaa tulisi lähivuosina tasapainottaa ja monipuolistaa lisäämällä perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan tarjontaa itäisessä ja koillisessa suurpiirissä. Selvityksessä on myös esitetty opetustoimen mahdollisuudet lisätä tarjontaa kyseisillä alueilla ja tämän edellyttämät lisäresurssit.

Alueellinen tarjonnan tarve riippuu aina myös huoltajien valinnasta. Itäisessä suurpiirissä yksi kaupungin avustama järjestö ei pystynyt käynnistämään ryhmää, koska ryhmäkoko olisi jäänyt alle viiden oppilaan.

Kuten selvityksessä todettu, väestöennusteiden mukaan 7-8 -vuotiaiden lasten määrä laskee 1300:lla vuoteen 2010 mennessä. Tämä nostaa tarjonnan kattavuutta myös koillisen ja itäisen suurpiirin alueella vaikka tarjonta säilytettäisiin nykyisellä tasolla.

2. KOLMANNEN SEKTORIN TILANNE

Selvityksessä todetaan, että Helsingin perusopetuslain mukainen iltapäivätoiminta on lähes 70 %:sti kunnan itsensä järjestämää ja vain 30%:sti kolmannelta sektorilta avustamalla hankittua palvelua. Espoo tuottaa kaikki palvelut avustamalla ja Vantaallakin lähes 80%:sti. Opetus- ja sosiaalitoimi katsovat, että alueellista tarjontaa tulisi lähivuosina lisätä ja tasapainottaa lisäämällä ensisijaisesti avustettavan toiminnan määrää. Opetusvirasto koordinoivana hallintokuntana ohjaa tarjonnan ja tarpeen kohtaamista käymällä keskusteluja ja aluesuunnittelua järjestöjen ja muiden kolmannen sektorin palvelujen tuottajien kanssa.

Syksyllä opetusvirasto kartoitti kaupungin nykyisin avustamien järjestöjen mahdollisuudet jatkaa tai laajentaa toimintaa syksystä 2006. Palautteen perusteella järjestöt eivät esitä merkittäviä lisäyksiä tarjonnan suhteen, mutta eivät myöskään ole vähentämässä tarjontaa. Tarjonta siis oletettavasti säilyy nykyisten toimijoiden osalta nykyisellä tasolla.

Selvityksessä esitetty alueellisen koordinaation kehittäminen mahdollistaa ja vahvistaa alueellisista tarpeista lähtevää yhteissuunnittelua muiden hallintokuntien, kolmannen sektorin toimijoiden ja alueen asukkaiden väliillä.

Avustusmäärärahoja ja määrärahojen hallinnointia on tarkistettu vuoden 2006 talousarviossa opetus- ja sosiaalilautakuntien sekä kaupunginhallituksen keväällä 2005 hyväksymän selvityksen ja tämän perusteella tehtyjen esitysten pohjalta. Vuoden 2006 talousarviossa avustusmäärärahat on keskitetty kokonaisuudessaan opetustoimen alaisuuteen ja korvamerkitty perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan avustamiseen. Määrärahoja on käytettävissä ensi vuonna 1 257 000 euroa, mikä on lähes 40 % enemmän kuin vuonna 2004 jaetut avustukset. Lisäksi avustusperiaatteita väljennettiin niin, että avustuksia voidaan jatkossa jakaa myös muille toimijoille kuin seurakunnille tai järjestöille, kuten esimerkiksi Helsingissä toimiville yksityisille kouluille. Muutokset mahdollistavat kolmannen sektorin toiminnan lisäämisen ja helpottavat toisaalta tarjonnan alueellista suunnittelua ja tasapainottamista.

Kaupunginhallituksen toimeksiannosta tehty liitteenä yksi oleva selvitys sisältää esityksen asiakasmaksujen perusteiden yhtenäistämistä syksystä 2006 lähtien. Esityksen mukaan asiakasmaksu olisi kuukaudessa 100 euroa 4-5 tunnin ja 60 euroa kolmen tunnin päivittäisestä palvelusta. Sosiaalitoimen tänä vuonna avustamien iltapäivätoimintaa tarjoavien järjestöjen asiakasmaksujen keskiarvo on hieman alle 100 euroa. Asiakasmaksu on ollut pääosin sama riippumatta päivittäisen palvelun kestosta, mistä johtuen nykyiset järjestäjät menettävät esitetyllä kaksiportaisella hinnoittelulla asiakasmaksutuloja. Tämä on kuitenkin tarkoitus huomioida avustusperiaatteissa ja esitykseen sisältyy tämän edellyttämä avustusmäärärahojen korottaminen.

Lisätiedot:

Vuontisjärvi Tero, kehittämispäällikkö, puhelin 310 80295
Palve Leena, suunnittelija, puhelin 310 86809